

Љубивоје Ршумовић
**СУНЧАЊЕ НА
МЕСЕЧИНИ**

Copyright © Ljubivoje Ršumović, 2009

Copyright © 2009 ovog izdanja, LAGUNA

Illustration copyright © Dejan Mandić, 2009

Ово
СУНЧАЊЕ
НА
МЕСЕЧУНИ

посвећујем Индијанцима,
браћи по мајци Земљи.

Љ. Р.

САДРЖАЈ

ЗВЕК И ЧЕПРК

Шкргут о рукама	13
Чепрк о шарганској репи	17
Звек о Кобрану и Веченегу	21
Заврз о виспреном чобанину	25
Тужица о Агатирсима	29
Народалија о летећој цркви	33
Прозбор о Елају	38
Шандрц о Чудоју	42
Одврз о дебелој коки	45
Умук о Достани и бећарима	51

ЦВРК И ЗАГРЦ

Зуц о Едвардовом прстењу	59
Испрд о четири собара	63
Мрм о учитељу из Кронцаха	68
Натрус о Питеру	72
Загрц о лахановобији	76
Врдуш о сликару и пацоловцу	81
Цврк о збланутом Франсои	85
Јав о Балзаку	90
Бруј о вечности	94
Лепрш о доброј учитељици	98

МУК И ВАНТРЗ

Шеврд о заљубљеном ирвасу	105
Хауг о чудесном пекару	109
Мук о ушатим мудрацима	112
Цилик о чаробном чворку	115
Шепур о удовици и бубњу	119
Трабуњ о јединствености	124
Џака о чоколатлу	129
Вантрз о првој ташни	133
Лагор о бесмртности	137

БРБ И ЧАВРЉ

Сага о трави иви	145
Хајда о Зукви и Гризлију	149
Ваб о сунчању на месечини	154
Брб о лепом Агону	158
Дослух о плавокосој одлуци	163
Шавр о цепену	167
Шумор о Тети и Висни	170
Заглуш о корисној превари	174
Чаврљ о најмлађем старцу	178
Пацерај о чатуранги	183

*After the Last Tree has been cut down,
After the Last River has been poisoned,
After the Last Fish has been caught,
Than will you find
That Money Cannot be Eaten!*

*Cree Indian
Prophecy*

*Последње дрво кад се посече,
Последњом реком отров потече,
Последња риба реш испече,
Човече,
Да ли ће ти доћи до свести
Да се новац не може јести!*

*Пророчанство
Кри Индијанаца*

ЗВЕК И ЧЕПРК

*Шта је време?
Ако ме то не питају – знам!
Ако ме питају – не знам!*

Свети Августин

ШКРГУТ О РУКАМА

Некада давно, док Срби још нису имали презимена на ИЂ, у једном сиромашном племену родила се девојчица са четири руке. Дали су јој име Ведрана, плашећи се да ће девојчица бити тужна када схвати да се разликује од других.

А у том племену, сиромашном и храном и срећом, сва деца, па и сви одрасли били су богати ведрином и надом у боље дане. Девојчицу са четири руке дочекали су као дар с неба, као знак да бољи дани долазе!

И збиља, Ведрана је расла са осталом децом, али се издвајала вредноћом и брзином којом је завршавала послове које су јој родитељи давали.

Када би завршила послове у свом дому, Ведрана је помагала другима. Сви су је даривали – неко брашном, неко сувим воћем, а момци су се такмичили ко ће уловити већу дивљу свињу или јелена и поклонити њеној породици.

Њихова убога колиба ускоро је добила нови кров и лепе прозоре. Били су то дарови мајстора који су се утркивали да се допадне лепој четворорукој девојци Ведрани.

Прочуло се то по српском народу, и један кнез, познат по строгаћи и богатству, дошао је једнога дана лично да види то чудо од детета. Био је бесан што се такво дете родило сиромашнима, а не њему.

– Колико тражите за Ведрану? – питао је заповеднички њене родитеље.

– Господару, она је једина коју имамо и није за продају! – одговори отац.

– Шта ти знаш, сељо, шта је а шта није за продају? Колико тражиш за њу? – окрену се мајци.

– Не тражим ништа, води је! – одговори мајка.

Кнез подиже Ведрану испред себе на коња и одјаха. Мајка покри лице рукама и заплака. Мужа није смела ни да погледа.

– Хвала ти, жено! – рече муж. – Ја нисам имао срца да то кажем, а он би је свакако силом одвео!

Те ноћи, међутим, догодило се нешто чудновато.

Када се пробудила, Ведранина мајка се уплашила. Имала је четири руке.

Муж се уплашио још више да се и то не прочује, па је рекао жени да не излази никуд, он ће радити све што треба. Тераће стоку на пашу, плевиће башту, доносиће воду са извора, само да се не прочује да и она има четири руке.

Али, тек што јој је то рекао, зачу се топот коња.

Псујући и галамећи, богати кнез на коњу донесе и скоро баци Ведрану пред колибу и одјури даље.

Ведрана је плачући показивала оцу да има само две руке.

– Не плачи – тешио је отац Ведрану – твоје руке су се вратиле оној која ти их је подарила! Опет ће оне бити твоје!

И збиља, већ сутрадан Ведрана је била она иста од раније, са четири руке, и четири пута вреднија од осталих.

ЧЕПРК О ШАРГАНСКОЈ РЕПИ

Некада давно, пре цветања прве липе, у једном селу на Златибору завладао је помор међу људима.

Стари Огрк, који је важио за чудотворца јер је успевао да призове Сунце да засија усред ноћи, признао је да нема снаге да се одупре пошаст. Људи су умирали од данас до сутра, без најаве, без болести и чинило се без разлога.

Срећом деца су била поштеђена.

Али, мудра планинка Милеса знала је да ће и деца доћи на ред када Чума помори све одрасле. Она је своја два сина склонила у Говеђу пећину у коју никакво зло није имало приступа. Бар тако се веровало, тако је било до тада.

Милеса је једне ноћи сањала себе као девојчицу која је, берући лешнике са Велике Лијеске,

срела Крилату Змију. Здраво, здраво, па је Крилата упитала Милесу зашто је забринута.

– Бринем о својим синовима – рекла је Милеса.

– Нисам знала да си удата – зачудила се Крилата.

– Нисам, али бићу ускоро... Родићу два сина, а Велико Зло ће доћи по њих једнога дана. Не знам како да их заштитим?

– Ја ћу ти рећи, али тек пошто поједеш моје срце!

– О не, нећу те убити, Крилата, нипошто нећу!

– Не мораш ме убити. Имам ја резервно срце, које могу само једном употребити да помогнем, или себи, или неком другом драгом бићу...

И Крилата Змија даде Милеси своје резервно срце.

Милеса је била толико забринута за своје синове да је, без размишљања, одмах појела змијско срце.

Крилата је нестала без речи, али јавио се Унутрашњи Глас:

– Када осетиш да се Велико Зло приближава, ти крени, жено! Нађи Шарганску Репу, дај је синовима да једу и не плаши се!

Милеса више ни у сну није била девојчица, већ жена, са судбином своје деце у рукама! Пророчки сан се завршио.

Знала је где је Шарган, на путу према Вишеграду, између Кремана и Мокре Горе.

Отишла је тамо, мало протумарала, и срела једног старца, наслоњеног на кржљави бор кога су изубијали громови и ветрови, али који се још држао. Старац није одговорио на Милесин поздрав, него је без речи извадио једну црвену кесицу из џепа на свом зубуну, дао је Милеси, махнуо руком и нестао.

У кесици је било семе.

Милеса се вратила кући, уредила једну леју у свом врту, и посејала семе. Ни два дана нису прошла, а семе је никло. За пет дана већ су то биле бујне биљке, које су имале вретенасто, ружичасто корење.

Давала је Милеса свакодневно својим синовима ружичасто корење, а пошто је чудесна биљка преко ноћи израстала са новим ружичастим корењем, почела га је давати и осталој деци у селу. Биљка се обнављала и даље, па су ружичасто корење почела јести сва деца на Златибору.

Милеса је у међувремену наговорила и одрасле да га једу.

И чудо се догодило: велика пошаст се повукла, Чума је остала без снаге.

Тако се шаргарепа трајно настанила на Златибору.

Некада давно.

ЗВЕК О КОБРАНУ И ВЕЧЕНЕГУ

Некада давно на Балкану је живео сиромашни дечак Кобран, који је имао добро срце, али поседовао је и чудесну моћ да погледом пали све око себе.

Кобрана због тога многи нису волели, јер је нехотице правио велике штете. Чим би погледао у неком правцу, његов ватрени поглед би запалио све што би досегао.

Зато је Кобран проводио живот углавном жмурећи и патећи.

Вест о чудесној моћи сиромашног дечака стигла је до царског двора.

Царева кћер, принцеза Веченега, такође је поседовала несвакидашњу моћ: својим леденим погледом ледила је све испред себе.